

ERŐS VÁR



AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

77. ÉVFOLYAM

2007 DECEMBER No. 6 (367), Vol. 77, December 2007, USPS 178-560

6. SZÁM

KARÁCSONY ELŐTT KARÁCSONY

Olvasd: Ézsaiás 9:6.

Kétezerhétszáz évvel ezelőrr hangzott el Jeruzsálem piacán reszketőkező, álmodószemű öregemeber ajkáról ez a prófécia, és fiatal, lángolószemű íródeákok jegyezték fel, hogy megmentsék a mulandóságtól. Bizonyos, hogy mikor az idők távlatából nézünk vissza reá, többet látunk benne, mint akár az, aki mondotta, akár azok, akik hallgatták. Bizonyos, hogy Ézsaiás nem érezte benne úgy a karácsonyt, mint ahogy mi ma. De az is bizonyos, hogy az igehirdetőknek van tapasztalatuk arra vonatkozólag, hogy igehirdetés közben úrrá lesz rajtuk egy felsőbb hatalom, felborít minden elgondolást, és beszélniük kell arról, amit az Úr üzen a gyülekezetnek. Nem tudjuk, túllátott-e Ézsaiás hazája politikai horizontján, s meglátta-e, hogy Isten ítéletének sötét fellegei az egész világ felett gyülekeznek, s hogy a csodálatos kegyelem szívárványa nemcsak az ő népe felett tűnik fel, hanem körülöleli a világot... de azt tudjuk, hogy Isten Szentleke mit akar mondani. Mikor az angyal Máriának hirdeti a karácsony közeledését, ennek a próféciának a hangja visszhangzik az angyal üzenetében, s Jézus Krisztus is Ézsaiás próféciájában találja meg azt az arcot, amit Isten akaratából itt a földön hordoznia kell.

Egy gyermek születik. Olyan valaki jön, akire várni is boldogság. Idézzetek fel magatok előtt az emlékezetetekben, hogy mi csoda boldogság volt számotokra a gyermekvárás. Ti, édesanyák, emlékezzetek

vissza arra a csodálatos, sejtelmes érzésre, amikor szívetek alatt megmozdult egy új élet bölcsője! És ti, édesapák, emlékeztetek még arra a napra, amikor először súgta meg hitvestársatok, hogy gyermeket vár? Emlékeztetek-e, hogy azóta házasetetek nem volt más, mint szent titkolódzás és boldog álmodozás egy eljövendő életéről? Milyen csodálatos boldogság gyermeket várni! Ha egy gyermek életében soha több örömet szerezni nem tudna, mint amit a várásával szerez, a megérkezésével nyújt, az is elég volna az egész életre. Ézsaiás úgy látja, hogy karácsonykor olyan valaki jön, akit várni is öröm.

Gyermek születik. Valaki olyan, aki gyermek is tud maradni. Mi lehet az oka annak, hogy a későbbi gyermeket nem várja az ember rendszerint olyan boldogan, mint az elsőt? Ennek az oka az első gyermek. Ahogy kinő a gyermekcipőből, úgy nő ki a kedvességéből, s ahogy nő, úgy felejt el, hogy gyermekünk nekünk. Jézus meg tud maradni mindig gyermeknek. Arca az örök gyermek arca, nemcsak akkor, amikor holtfáradtan is készjátszani gyermekekkel, hanem akkor is, amikor felnőttek között van. Bizalma az emberekben, lehetetlenséget nem ismerő hite mind-mind örök gyermekvonás Krisztus arcán.

Gyermek születik nekünk. Ézsaiás jól látja, hogy karácsony személyes örömet hoz. Az a valaki, akit várni is, bírni is olyan nagy öröm, hozzánk jön. Annyira boldog vagy, hogy nincs szükséged arra, hogy valaki örömet hozzon életedbe? Halld meg az üzenetet: Örök örömszerző született nekéd.

Fiú adatik. Ma már nem élünk olyan világban, mikor az újszülöttet, ha leány volt, lehajították a szikláról, de valami csökevénye még mindig bent van a közfelfogásban annak a gondolatnak, amelyik a fiút többre becsüli, mint a leányt... A próféta világosan látja, hogy a karácsonyi személyiség fiú, aki mindig mellettünk áll, akire támaszkodhatunk, ha baj van. Olyan erős és olyan magabiztos vagy-e, hogy

senkire sincs szükséged, ki segítsen terheidet hordozni? Halld meg az üzenetet: Fiú adatott nekünk

Az uralom az ő vállán léssen. Nemcsak azt jelenti ez, hogy aki jön, az csodálatos uralkodó egyéniség, hanem azt is, hogy aki jön, nem az uralkodás dicsőségét, hanem az uralkodás terhét hordozza, az uralkodás felelősségét vállalja.

A mai ember semmi elől nem fut úgy, mint a felelősség elől, és mégis akár akarjuk, akár nem, kénytelenek vagyunk hordozni az élet ezer felelősségét. Nem érezted még soha, mily nagy felelősség az, hogy családod van, hogy lelkek vannak rád bízva, hogy Isten számon fogja kérni tőled nemcsak azt, hogy gondoskodtál-e számukra meleg szobáról, hanem azt is hogy az örökkévaló hajlékokban szerzettél-e nekik helyet; számon fogja kérni azt, hogy megkerested-e a cipőre és ruhára valót, hanem azt is, hogy biztosítottad-e számukra a hófehér menyegzői köntöst? Milyen nagy a felelősségünk a barátainkkal, a gyülekezetünkkel, egyházunkkal, nemzetünkkel szemben! Össze kell roskadni alatta, ha nem jönne valaki, aki a felelősséget a vállán hordozza. Mondd, nincs neked szükséged valakire, aki segít hordozni életed felelősségét? Halld meg az üzenetet! Jött valaki, aki vállára veszi az uralom minden terhét.

Hívják nevét csodálatosnak, tanácsosnak. A próféta úgy látja, hogy a karácsonyi személyiség az uralkodást nem úgy gondolja, hogy ő csak parancsol, mi meg engedelmeskedünk. Bármennyire ualkodó egyéniség is Krisztus, nem erőszakos egyéniség, aki nem tud behelyezkedni a mi gondolatvilágunkba. Csodálatos tanácsos, aki megért, barátunkká lesz, és úgy vezet minket. Ugye érzed, mennyire szüksége van az embernek ilyen meghitt barátra, akire rábízhatja élete minden titkát, s akinek a támogatására mindig számíthat? Nem állottál még soha válaszüton, nem érezted még soha, hogy milyen jó volna mellettem valaki, aki meghallgatna, [✓]



Kedves Olvasóinknak örömmel teljes, áldott karácsonyi ünnepeket és kegyelemben gazdag, békés új esztendőt szeretettel kíván

– a Szerkesztőség és az AMEK tisztikara.

panaszos sírásomat tömlőjébe szedné, és megmutatná az utat, amerre mennem kell? Nem hiszem, hogy olyan okos ember lennél, aki még sose jutott a maga esze után zsákutcába. Halld meg az üzenetet. Aki jön, csodálatos tanácsos, mindent megért, mindent meg tud magyarázni, és mindenből tudja a kivezető utat.

Hívják nevét erős Istennek. Amit a próféta eddig mondott a karácsonyi személyiségről, abban emberként mutatta be azt, aki jön. De aki jön, nemcsak ember, hanem az Isten közelségét is hozza számunkra. Nincs neked szükséged arra, hogy valaki az erős Istent közel hozza hozzád, Mennyivel kevesebb volna a bűnöd, ha volna valakid. aki a kísértések pillanatában az erős Isten jelenlétét kézzelfoghatóvá tenné számodra! Vagy a kétségek között, amikor sötét szakadékok ösvényei tátonganak előtted, milyen jó lenne valaki, aki az erős Istent állítja melléd! A próféta jól látja, hogy aki jön, az számunkra maga az erős Isten jelenléte. Mondd: nincs szükséged az erős Istenre, az Isten erejére?

Halld meg az üzenetet: a karácsonyi személyiség: erős Isten!

És hívják nevét örökkévalóság atyjának, azaz örökkévaló atyjának. Milyen nehéz mindig atyjának maradni! Ha gyermekünk bosszant, milyen hamar lesz belőlünk hóhér vagy bíró, ha örömet szerez, milyen hamar lesz belőlünk pajtás! Milyen heéz atyjának maradni akkor is, amikor a gyermek a tékozló fiú útjára tér! Amikor daccal áll elénk! Milyen nehéz szeliden kiadni az örökséget, sírni utána, titokban kérdegetni, kutatni élete folyása után, s mikor meggyalázva hazajön, elébe szaladni s csókolgatni! Milyen jó dolga van annak, akinek mindig van atyja, akitől elfogadhatja mindig a büntetést is, de akitől bocsánatot is kérhet mindig, akinek megfoghatja a kezét még akkor is, ha azt durván ellökte már magától. A próféta úgy látja, hogy aki jön, az örökké atya tud maradni. Nem volna neked szükséged erre?

És hívják nevét békesség fejedelmének. A próféta úgy látja, hogy aki jön, az ura a

békességnek. (A vihar lecsendesítése a Genézaret taván, és a féltő tanítványok megnyugtatósa a feltámadáskor.) Mondd, annyira biztonságban élsz, annyira szeretnek az emberek, s olyan elvehetetlen a békesség, hogy nem volna szükség a békesség fejedelmére? Jöjj, szegény meghajszolt nyulacskája ennek a világnak, halld az üzenetet! Aki jön: a békesség fejedelme.

Hét évszázad választotta el a prófétát az első karácsonytól. Nem ismert semmit a karácsony érzéletes hangulatából. Nem volt karácsonyfája, gyermekesereg nem ug-rándozott körülötte ajándékoknak örven-dezve. Nem zengtek körülötte: Krisztus Urunknak áldott születésén... és mégis nem volt-e ennek a karácsony előtt élő embernek több világossága a karácsony lényegéről, mint nekünk?

Segítse ez a karácsony előtti karácsony igazi karácsonnyá tenni a mi karácsony utáni karácsonyunkat!

D. Túröczy Zoltán ev. püspök. In: "Isten embere."

EMLÉKEZÉS SZERETTEI SZÁMÁRA SOK ORSZÁGBAN OTTHONT TEREMTŐ EVANGÉLIKUS ASSZONYRA, DR. KOPPÁNYI DÉNESNÉ BRUCKNER HEDVIGRE

Ez év június havának a végén, egy majd-csak félszáz, nagyrészt magyarul értő és beszélő, férfiakból és nőkből, valamint gyermekekből álló emlékező csoport tagjai keresték fel az Egyesült Államok New Jersey államában a princetoni temetőt, amelyben több államelnök, tudós, egyetemi tanár, művész vagy más híres ember sírja is található, hogy lerójják tiszteletüket szeretett hozzátartozójuk, rokonuk, jóbarátjuk vagy általuk annak, szerető szívéből fakadt szolgálata révén meggazdagodott és sokféleképpen tisztelt magyar evangélikus asszony előtt, akinek a férje, dr. Koppányi Dénes királyi ügyész és jogakadémiai előadó már 1974 óta — azaz 33 éve — e városka temetőjében várja Krisztus megígért szavainak a beteljesedését.

Felesége, Bruckner Hedvig, a felvidéki Iglón látta meg a napvilágot egy békés és boldog evangélikus gimnáziumi tanári család gyermekeként és sem akkor, de később sem sejtette, hogy ez az időszak nem fog sokáig tartani.

A első próba az édesapa katonai szolgálata volt, amely a háború elejétől annak a végéig tartott. Ezt követte a szülők meglévő állásának az elvesztése miatt a Csonkanyarországba való átmenekülés ideje, az ottani vagonlakás időszaka, majd egy igényes, de kiépítendő új állásban három, majd 1922 után négy gyermek, akik mind

Hedvig, szüleinek családi körét képezték. Persze, akkor még nem volt minden feleség a fiatal Hedvigen, hanem szülein.

Ők első leányuknak érettségije után azt tanácsolták, hogy menjen ki Angliába és ott mélyítse el meglévő angol tudását. Hedvig ehelyett angol tanárnői diplomával tért vissza külföldi útjáról. Nem sokkal ezután leányuk házasságot kötött egy fiatal, a miskolci Evangélikus Jogakadémiát már befejezett fiatalemberrel, dr. Koppányi Dénessel. E házasságból egy fiú és egy kislány született: Zsolt és Emese.

Sajnos, a történelem egén hamarosan ismét feltűntek a háborús idők jelei s a fiatal apa is bevonult katonának. Majd szülőföldjüket elhagyva négy éven át egy ausztriai menekülttábor lett a Koppányi család otthona, ahonnan Argentínába vándoroltak tovább és ott próbáltak egy új országban gyermekeik felneveléséről gondoskodni. Fiúk az orvosi pályát választotta, leányuk pedig felesége lett egy a venezuelai Caracasban és környékén szolgáló evangélikus lelkésznek, Pósfay Györgynek.

Végül sikerült a szülők régi tervének a megvalósítása, megkapták az Egyesült Államokba való letelepedésük engedélyét. Így kerültek a New Yorktól nem messze fekvő Princeton városkába, ahol kb. két év elmúltával mindketten az Egyetemi Könyvtárban kezdtek dolgozni. Itt valósult meg a

fontos emlékező családi és baráti megemlékező összejövetel ez év június utolsó napjaiban. Orvos-fiúk több helyen szolgált az egészségügyet az Egyesült Államokban, így legutoljára Georgia szövetségi államban, ahol dr. Koppányiné Bruckner Hedvig 94 éves korában, egy idős otthonában, 2006 októberében lehúnyta szemét.

Elmondhatjuk: bárhova került, mindig otthonépítő maradt és e szolgálatra mindig és mindenütt Isten Krisztusban hozzánk jövő szeretete ihlette meg. Emléke mindannyiunkat arra buzdítson, hogy mi is az ő példáját kövessük! Dr. Pósfay György (Genf)

Kérjük kedves Olvasóinkat, hogy az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia szolgálatát és jogi helyzetének a megőrzését szívesen segítsék elő a Konferenciában való tagság vállalásával. A tagsági díj évi 20 dollár (ebben az összegben benne van az előfizetés is az "Erős Vár"-ra). A tagdíj erre a címre küldhető:
Hungarian Conference - ELCA
1467 Parkhaven Row
Lakewood, OH 44107-4505

MÁRIA NEM PANASZKODOTT

A karácsony szent evangéliumát rendszerint az angyalsereg glóriájának olvasásánál fejezzük be. Ne így tegyünk ez esztendőben. Olvassuk végig (Lukács 2:1-20). Azért, mert jó volna megtanulnunk, hogy a karácsonyt most Mária lelkületével ünnepeljük.

Sok kedves, apró vonás van a karácsonyi történetben. Eddig még sohasem tűnt fel, hogy szegény Mária ajkáról egyetlen panaszos szót nem tartalmaz. Egyszerűen azért nem, mert Mária nem panaszkodott. A karácsony csodái közé tartozik ez a szótlán türes is.

Emberi tisztességének köntösét készséggel letépték volna róla az emberek. Nyelvük fullánkját így is érezte. Most, amikor minden kíméltre joggal tartott volna igényt, lelketlen zsarnoki parancsnak engedelmessé, otthontalanság útjait rója. Lelkébe hasít az emberi szívtelenség megszépíthetetlen tényle. Gyermeke pedig, akit oly szeretettel várt, rongyokba burkolva, az istálló állatai között, a jászol szalmáján fekszik.

Milyen nagy csodának kellett lennie annak a karácsonynak, hogy ennyi keserűség elnémul, törpévé zsugorodik, sőt valósággal megsemmisül.

Igen! Mária lelke mással volt elfoglalva: "Mária pedig mind ez ígéket megtartja és szívében forgatja vala." (2:19)

Nagyra tágult szemmel hallgatta a pásztorok bizonyágtételét angyalok jelenéséről, Megváltó születéséről, Isten ragyogó dicsőségéről, földi békeségről, jóakarató emberekről.

Tehát akkor ez azt jelenti, hogy újra itt jártak a földön Isten szent üzenet-hordozói – mint akkor, az ígéretadás áldott óráján! Tehát igazzá lett Isten ígérete! Tehát most valósult meg, amiről évszázadok óta szóltak a próféták! Tehát kezdetét veszi a földön Isten uralma!

"Mindezeket szívében forgatja vala." Itt van hát a titka a panasznélküli karácsonynak, a túláradó karácsonyi öröme. A karácsonyt ünnepeljük ezidén Máriával együtt!

IMÁDKOZZUNK!

Igazság Királya! Születésed szent ünnepén igazságod fénye térdre kényszerít. Uram, Te jól tudod, hogy őszintén volt szememben a könny, melyen át sokszor néztem föl véres keresztfádra. De azt is jól tudod, hogy bölcsődnél nem rendültem meg szívem mélyéig.

Karácsonykor inkább a magam boldogságáról álmodtam, és ezért nem láttam meg, mit áldoztál ezért a boldogságomért.

Vallást teszek előtted.

Uram! Én nem tudtam, milyen feneketlen mélység az emberi bűn. Uram! Én nem tudtam, milyen kín, ha kivett bizalom miatt társtalanul kell élni. Uram! Én nem tudtam, hogy halálra fordul az élet, mihelyt elzárja magát Isten éltető szelleme elől. Uram, én nem tudtam, hogy éppen az ember miatt lehet pokollá a föld.

Te tudtad!

Éppen azért jöttél el karácsonyban hozzánk, mert mindezt jól tudtad.

Kérek, Uram, töltsd tele most lelkeimet magasztaló énekkel, hogy áldani tudjalak Téged, minden áldozatra kész szerelmedért. Tied a dicsőség azért,

J E L E K É G E N - F Ö L D Ö N

Jól ismerjük a történetet: pásztorok tanýáztak azon a vidéken, őrizték a nyáját, és megjelentek nekik az angyalok, hogy tudtukra adják, megszületett a Megváltó, a Megmentő, a várva várt Szabadító. Ó, nem értettek ők sem mindent, hiszen olyan különösen hangzott az egész, de tudták, ez a jel nekik szól, és észrevették benne Isten feléjük irányuló szeretetét.

Hasonló a bölcsék esete is. Feltűnt az égen egy különleges csillag, és ők az eget kémlelő távcsöveikkel rátaláltak. Ahogy megpillantották, azonnal megértették az üzenetet, s elindultak megkeresni az új, hatalmas királyt, hiszen a jel számukra egyértelmű volt. Biztosan másképp képzeltek el sok mindent, talán meglepte őket Mária szegényes, egyszerű ruhája, a meleg rongyokba göngyölt csecsemő, de egészen biztosak voltak benne, hogy Ő az, Akit keresnek, Akinek tisztelettel tartoznak, hát nem tévóváztak. Mivel nyitottak voltak, eljutott hozzájuk az Úr üzenete, és megértették hívását. Akadt olyan, akinek az anyagi szóra volt szüksége, hogy hálás szívvel elinduljon a jászolhoz, volt, akinek a csillag feltűnése adott egyértelmű jelet az isteni csodáról. És az Úr látta a különbségeket, és üzent. Néha elgondolkodom rajta, vajjon másoknak még azon az éjjelen kijelentette-e Isten Fia születésének örömmüzenetét. Nem tudhatjuk. Csak annyi bizonyos, hogy mindazok, akik

mert eljöttél, és kiragadtál a kárhózatból, megszabadítottál a bűn zsarnokságából. Isten szabad gyermekeinek országát alapítottál. Az elsőt és egyetlen, mely nem követeli alattvalói szentvédését és vérért, érte Magad szenvedést és vérezte.

Bizalommal kérek, tégy Magadéva, országodban mutass helyet nekem. Az igazság utáni vágyat gyújtottad meg bennem, add, hogy ezzel Neked szolgálhassak, halálon diadalmas, örök Uram! Ámen.

*

D. Ordass Lajos püspök igehirdetése és imája 1952 karácsonyára írva, amelyet a Budapesti katepített evangélikusokhoz intézett és az Evangélikus Világszövetség és az Egyházak Világtanácsa anyagi segítségével összeállított szeretet-csomagokhoz mellékeltek.

meghallva a hívást eljutottak a jászolig, hitükben megerősödve, reménységgel feltöltődve mentek tovább boldogan.

És neked milyen jelet küldött az Úr? Mivel csábítja a szívedet? Mivel hív önmagához? Talán csak most gondold végig, hogy gondosan megőrzött ebben az évben is, szeretetből mindent megadott neked, amire szükséged volt, áldása kísérte fáradozásodat. Amikor bánatod volt, küldött hozzád valakit, aki megvigasztalt, amikor gyenge voltál, ígéje erőt, bátorítást adott neked. Itt-ott észrevetted, hogy Ő használt, és megajándékozott másokat rajtad keresztül. Vagy feltűnt egy csillag a te életed egén is, aki terelget, vezetget a Megváltó felé, és te álmélkodva figyelsz, milyen ragyogást kaphat felülről egy-egy ember, ha kiárad rá a kegyelem. És mondd, elindultál már? Buzdított-e tettekre Isten sokféleképpen feléd sugárzó szeretete és jósága?

Induljunk el Felé mindnyájan, hogy megtapasztaljuk Nála az örömet, a békét, közelségének áldott melegét! Hogy feltöltekezve mehessünk tovább az ünnepek után a hétköznapi útjain.

Füller Tímea - e.é.

**HOZSÁNNA A DÁVID FIÁNAK!
ÁLDOTT, AKI JÖN AZ ÚR NEVÉBEN!
HOZSÁNNA A MAGASSÁGBAN!**

Máté 21:9

PÜSPÖKLÁTOGATÁS CLEVELANDBAN

“Az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia (AMEK) 32. közgyűlése szeretettel köszönti Ft. Gáncs Péter ev. püspököt és feleségét, s megköszöni nekik, hogy a Konferencia meghívását elfogadták, továbbá, hogy érdeklődésükkel és közvetlenségükkel részletesen tájékoztak a Konferencia helyzetéről, ami ígéretesen eredményezheti a mi tengerentúli szórványunk aktívabb bevonását a világméretű Magyar Evangélikus Konferenciába” — így szólt az AMEK közgyűlés egyik határozata. Ez a határozat fejezte ki a találkozón való örömet, amit a püspöki pár jelenléte gerjesztett november 16–27-i Clevelandban való látogatásával.

Az Orosházán éppen egy éve megalakult Magyar Evangélikus [Világ-] Konferencia (MAEK), melynek létrejötténél AMEK kiküldötteink — dr. Tomaszek László és Rácz Zsuzsanna — is bábáskodtak, olyan célkitűzéssel indult szolgálata útján, hogy az AMEK személyessé kívánta tenni a kapcsolatokat. Ezért hívtuk meg Ft. Gáncs Pétert és feleségét, Márta Asszonyt. Püspök úr több tisztet is betölt emellett, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház Déli Egyházkerületének a főpásztora. Egyike ezeknek, hogy a MAEK első alelnöke, s egyben a nyugati/tengerentúli szórvány gondozója. Ebben a minőségében járt közöttünk.

Egy-egy nap az ide- és odarepüléssel telt el. A közbeeső tíz napnak majdhogyan minden percét kihasználtuk az AMEK programbeosztása szerint, hogy Püspök úrék “belemerüljenek” az amerikai magyar élet clevelandi megnyilvánulásába, s közelebbről megismerkedjenek az amerikai/kanadai magyar evangélikusság gondjaival. Volt alkalom több családi és hivatalos beszélgetésre, nemcsak Clevelandban, hanem Buffalóban is. Városkörnyéki és a Niagara felé való kiruccanások érzékeltették az amerikai élet sokszínűségét és természeti szépségeit. De a látogatás súlypontjában állt az ígért szolgálat a clevelandi Nyugatclevelandi Ev. Egyháznál november 18-án és a clevelandi Első Ev. Egyháznál november 25-én; mindkét helyen szeretetvendég-

ségen is fogadta őket a gyülekezet. Az előbbi helyen még a Buzáné Ormay Ildikó által festett új oltárkép felszentelését is végezhette.

Természetesen, aktívan vettek részt Püspök úrék az AMEK 32. közgyűlésén. Elhozták a Magyarországi Evangélikus Egyház és a MAEK köszöntését. A közgyűlést köszöntötte a MAEK egyik tag-szervezete, a Külföldön [Nyugateurópában] Élő Magyar Evangélikus Lelkipásztorok Munkaközössége részéről Ft. Pátkai Róbert ny. londoni ev. püspök is. Püspök úr továbbá előadással, ke-rekasztal-beszélgetés partnereként is, és imával gazdagította a Magyar Kongresszus programját. Köszönjük, hogy őket a Magyar Társaság — a Kongresszus rendező szerve — is vendégének tekintette.

Az ígért beszéletekből, beszélgetésekből, az Északkeletohio Egyházkerület püspökével, Eaton Elizabethtel és férjével való eszmecsereből, a közgyűlési jelentésekből, frissen szerzett tapasztalatokból és élményekből egyaránt lett hangsúlyos, hogy a magyar evangélikusság, akár a hazában, akár a szélesebb Kárpátmedencében, vagy messzire elszármazottan is, összetartozik, egy nép, egy lélek, mely összetartozást kölcsönösen ápolni szükséges még akkor is, ha ennek az összetartozásnak szervezetben való kinyilvánítása némileg megkésett. Újra meg újra előadódott, hogy mennyire fontos az AMEK által gondozott két ösztöndíjprogram ev. lelkészhallgatók képzésére, s a CTP és az IÜP ösztöndíjprogramok dr. Forgách Péter intézésében, melyek lehetővé tennék ev. egyetemi vagy középiskolai diákok szakképzését is; mindez pedig a hazai élet javára fordítható.

A tíz nap hamar eltelt. Alig hangzott el az “Isten hozott”, máris “Isten hozád”-ot kellett mondanunk. Hálát adunk Istennek, hogy ez a találkozás megtörténhetett, s hálásak vagyunk azért is, hogy idetartó és hazavívó repülőútjuk biztonságosan bonyolódott le. Meggyőződésünk, hogy reménnyel nézhetünk a MAEK és az AMEK kapcsolatának további alakulása és elmélyülése elé.

Az AMEK-IB nevében: bb.

Adományok nyugtázása

Köszönettel nyugtázzuk a 2007. Az október 1-e és december 3-a között vett adományokat.

•AZ “ERŐS VÁR”-RA

Minden előfizetés a címszalagon kiemelten jelzett év végén jár/járt le. Előfizetések vételét a címszalagon jelezzük; itt a felülfizetéseket, stb. soroljuk fel:

\$20: Dr. Papp Gábor (OH). **\$10:** Tomaszek László (OH). **\$6:** Kiss Hermina (OH). **\$5:** Bakó László (ON). **\$4:** Alapi Erelka (OH), dr. Ertl János (CO), Konkoly Ilona (PA).

•AZ A.M.E.K. SZOLGÁLATÁRA:

\$100: Domján Olga szeretett öccse, Károlyfalvi József emlékére (ON). **\$60:** Dr. Tomaszek László (OH). **\$50:** Brachna Ethel (OH), **\$10:** Dr. Szabó Imre (FL).

•A.M.E.K. TAGSÁGRA

2007: Lieszkovszky Ida (OH). **2008:** Bakó László (ON), Bottlik Eszter (ON), dr. Kondray Ildikó (OH), Tomaszek László (OH), dr. Tomaszek László (OH), Miklós Jolán (BC). **2009:** Dr. Szabó Imre (FL).

•EGYHÁZI INTÉZMÉNYEKRE

Erdélyi evang. gyülekezetek javára AMEK elosztásban – \$774: Magyar Segély Egyesület (OH).

•ELŐFIZETÉSEKRŐL

Lapunkra az előfizetéseket és lapfenntartó adományokat Erős Vár névre és **P. O. Box 770828, Lakewood, OH 44107-0038** címre kérjük beküldeni.

Minden előfizetést és felülfizetést a beküldő értesítése szerint könyvelünk el. Többre azonban, mint három évre szóló előfizetést nem fogadunk el; az előálló “maradékot” adománynak tekintjük. Az adományt felsoroljuk, az előfizetési állását a címszalagon jelezzük. ✕

Az Ige testté lett

Zengjen a hála dicséret!
Értünk az Ige testté lett,
Hogy bűnös szívünk elérje,
Őjött el a föld éjébe.

Éjszaka jött e világra,
Mint e világnak világa,
Ő, Ki úr ég és föld felett,
Értünk e földön szolgál lett.

Jött, hogy szeressen, szolgáljon,
Bűntől, haláltól megváltson,
Új teremtséssé így váljunk,
Hálából Vele szolgáljunk.

Ím, a testté lett Igében
Mennyei Atyánk hív néven,
Zengjen a hála, dicséret!
Értünk az Ige testté lett.

Naastepad Tamás

ERŐS VÁR (USPS 178-560) is published bi-monthly (February, April, June, August, October, December) by the Hungarian Conference in the Evangelical Lutheran Church in America, 1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107-4505. Tel.: 216-221-3178. Fax: 216-227-9482. E-mail: AMEvKo@sbcglobal.net. Periodicals postage paid at Cleveland, OH. Editor: The Rev. Béla Bernhardt. Annual subscription: \$6 in the USA, US\$8 from Canada, US\$15 from overseas by air mail. — Az ERŐS VÁR az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia lapja. Szerkesztő és kiadó: Bernhardt Béla. Aláírt cikkekért írjuk felel. Előfizetés az Egyesült Államokban évi 6 US dollár, Kanadából 8 US dollár, tengerentúli légitápostól évi 15 US dollár. — Kérjük olvasóinkat, hogy címváltozásokat haladéktalanul bejelenteni sziveskedjenek. — Nyomda/Printers: Adkins & Co. Inc., 14541 Madison Ave., Lakewood, OH 44107. — Minden levelezés, előfizetés, adomány a feladó pontos címe feltüntetésével a lap alatti címre küldendő:

Postmaster, send address changes to: Erős Vár, P. O. Box 770828, Lakewood, OH 44107-0038.

PROLONGÁLT KEGYELMI IDŐSZAK

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ TÖRTÉNETE 1956. NOVEMBER 1-E ÉS 1958. JÚNIUS 17-E KÖZÖTT
X. RÉSZ: EGYHÁZKORMÁNYZÁS PÜSPÖKI KÖRLEVELEKKEL

Az 1956-os szabadságharc ötvenedik évfordulója alkalmából cikksorozatban emlékezünk meg azokról az eseményekről, melyek a Magyarországi Evangélikus Egyházat érintették azokban az időkben. Hálas köszönetet mondunk a cikksorozat szerzőjének, Nt. dr. Böröcz Enikő ev. lelkésznek, a hazai Evangélikus Országos Levéltár tudományos munkatársának. Sz.

*

Ami Ordass Lajos püspöki működését illette, itt szabad úgy fogalmazni, hogy ő a legfelsőbb szinten folyamatosan zajló egyházvezetői megbeszélések, tárgyalások mellett háromféle módon gyakorolta az egyházkormányzást. A püspöki körlevelekkel, továbbá az egyházmegyékben és a gyülekezetekben tett látogatásokkal. Az előző korszak centralizációs törekvéseihez képest Ordassnál egy ún. holisztikus egyházkormányzati modell lépett működésbe. Ez egyszerre karolta át az egész Magyarországi Evangélikus Egyházat, éspedig úgy, ahogyan az, az egyes hívőkben, a gyülekezetekben, az egyházmegyékben, az egyházkerületekben, és az egyetemes egyházban egyszerre látható és láthatatlan módon megjelent.

Ordass 1956. december 20-án — karácsony küszöbén — írta az első püspöki körlevelét. Ezt követte további hét körlevél. Az egyházkerületének szánt utolsó körlevele 1957. november 14-én — tehát még az államhatalommal történő sikertelen tárgyalások megkezdése előtt — született. A hatodik körlevél kivételével minden körlevelet ő fogalmazott. Ezt Zászkaliczky Pál püspökhelyettes készítette 1957. szeptember 2-án. Egyetlen témája a minneapolis-i, harmadik evangélikus világgyűlésről hazakerülő magyar küldöttség köszöntése volt.

Ha az ember végigolvassa Ordass körleveleit, és összehasonlítja a Vető-Dezséry korszakban született hasonló irásokkal, akkor a következőket mondhatja. Eltérően az előző korszaktól, ahol a lelkészeket a "kartársak", esetleg "kollégák" megszólítással üdvözölték, Ordass az elődjétől, Raffay Sándor püspöktől átvett köszöntéssel "szeretett testvéreimnek" nevezte őket. Egyetlen dolgot kért mindenkitől: és ez pedig a bizalom volt. Kérését a következőképpen indokolta: "Az előttünk álló feladatokkal nem tudunk másképpen megbirkózni. Csak Isten iránti legteljesebb engedelmességgel végezhetjük el egyházunknak azt a szolgálatot, mely szegény, nagyon súlyosan megpróbált magyar hazánk

jobb jövőjét hozhatja el népünknek."

Tanulmányozva a püspöki körlevelek témáit, azt kell mondani, hogy ezekben tájékoztatás, kérés, és tanácsolás található. Mind az aktuális ügyekben, mind pedig a jövő terveit illetően. Az Ordass-féle körlevelek ezzel a vonásukkal arról árulkodtak, hogy ellentétben az előző korszakok egyházkormányzati felfogásával, Ordass a lelkészeket és a gyülekezetek tagjait munkatársaknak tekintette. Tehát partnereknek, akikhez őt a Jézus Krisztusba vetett közös hit, a Jézus Krisztus egyházához és ezen keresztül a magyar nemzethez való tartozás szent kötelékei kapcsolta. Ennek megfelelően saját püspöki szolgálatára úgy tekintett, hogy az nem a dicsőségben, hanem a felelősségben, és ha kell, a szenvedésben történő előljárást jelenti csupán.

A tájékoztatás, mint a püspöki körlevelek egyik legfontosabb tartalmi eleme azt hivatott elősegíteni, hogy a történelmi események következtében megtorpant egyházi szolgálatot a maga teljességében minél előbb visszaállítsák. Az összes evangélikus szószéken az eisenachi perikóparend szerint hangzó igehirdetések, az ezekhez nyújtott színvonalas segítség, és az eleinte teljes szabadságot élvező gyermek, majd ifjúsági munka újraindítása képezték az egyházi munka alapját. Az igehirdetői és tanítói szolgálat még szélesebb körű végzését hivatott szolgálni annak a rendelkezésnek a visszavonása, amellyel az előző korszak egyházi vezetői a nyugdíjas lelkészek szolgálatát külön püspöki engedélyhez köthették. A parókusi jog teljes visszaadása a lelkészek felelősségére bízta a gyülekezetükben folyó igeszolgálatokat. Ordassnak az is szívügye volt, hogy minden gyülekezetbe — még az ún. fiók egyházközösségekbe is — küldjenek lelkészeket. Ezért a püspöki körlevelekben ilyen gyülekezetek is elhelyezhették hirdetéseiket. Nyugdíjas és még szolgálni képes lelkészek, lakás és kerthasználat fejében szívesen jelentkeztek ilyen helyekre.

Külön meglepetést jelentett az a tény, hogy a körlevelek tanúsága szerint a külföldi ügyek, beleértve az evangélikus és a más egyházi világszervezetekkel, és az egyes nemzeti egyházakkal való kapcsolatokat hirtelen megszűntek egy szűk egyházi elit kizárólagos kiváltságaként szerepelni. Helyette az egész egyház ügyévé váltak, amelyből ki-ki a maga adottságai-

hoz, lehetőségeihez és szükségleteihez képest nyerhetett előnyöket..

A kérés és a tanácsolást illetően, Ordass nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy a helyi egyházi közigazgatás minél előbb teljes erővel folytatódjék. Éspedig "új erők" bevonásával. Ordass ebbe a politikai és egyházpolitikai okokból eltávolított, kuláknak kikiáltott presbiterek, felügyelők visszavételét is beleértette. Az egyházi közigazgatás működését nagymértékben nehezítette az államhatalom által meghirdetett ún. gyülekezési tilalom. Ez 1956. december 12-e és 1957. június 30-a között lényegében végig hatályban volt. Ordass, segíteni kívánva a gyülekezetek vezetőinek, a lelkészeknek és munkatársaiknak, azt kérte tőlük, hogy a fontos gyűléseket jelentsék be az illetékes rendőrhatalomnál. Bátorításul még hozzáfűzte: "Amennyiben ilyen egyházi találkozások terve bármilyen nehézségbe ütköznék, kérek erről távirati értesítést." A lelkészek és a hívek ebből a hozzáfűzésből megértették, hogy korlátozás esetén püspökük nem őket küldi a helyi közigazgatási és rendfenntartó szervekkel történő, esetleg erőiket felőrlő iszapbirkózásba. Ellenkezőleg, szükség esetén maga fog az egyházi szolgálat zavartalan biztosítása érdekében mind országos, mind pedig helyi szinteken közbenjárni.

Az első püspöki körlevelek tartalmát olvasva és megértve, az egyházmegyék és gyülekezetek örömmel várták, hogy régi-új püspökük most már személyesen is eljőjön közéjük. [Folytatása következik]

Dr. Böröcz Enikő ev. lelkész, egyháztörténész

IMÁDKOZZUNK!

Istenünk, Aki Mária által ember gyermekévé lettél és bennünk is meg akarsz születni! Segíts minket Jézus Krisztusért, hogy ebből bátorságot merítsünk és örömmel éljünk Tőle nyert szabadságunkban. Add, hogy a földön hittél fogadjuk az Ő világosságának kinyilatkoztatott titkát, a mennyben pedig ajándékkul kapjuk az üdvösség örömét Óáltala, Aki Veled és a Szentlélekkel Isten, él és uralkodik mindörökön-örökké. Ámen. ■

A BENES-DEKRÉTUMOK HATÁSA A FELVIDÉKI MAGYAR EVANGÉLIKUSOKRA

“1947. április 5-én, nagypéntek dé-lutánján indultam el a golgotás magyar sors tövises útján, hogy a szenvedések népének húsvéti vigaszt vigyék.” (Smíd István Lehel rozsnói evangélikus lelkész.)

Nemzetközi visszhangot keltett, hogy annak a Szlovákiának a parlamentje, amely három éve lépett be az emberi jogokat zászlajára tüző Európai Unióba, szavazással állt ki a II. világháború utáni kisebbségül-döző Benes-dekrétumok érvényessége mellett. Felvetődik, hogy mit jelentett a II. világháború utáni kegyetlen szlovákiai magyarüldözés a felvidéki magyar evangélikusok szempontjából. Az 1989-es rendszerváltást követően több hasznos kiadvány dolgozta fel e kor eddig tabuizált és ismeretlen dokumentumait. Az egyik legérdekesebb közülük az *“Mint a fészékéből kizavart madár. A hontalanság éveinek irodalma Csehszlovákiában 1945-1949”* (szerk., Molnár Imre és Tóth László, Budapest: Széphalom Könyvműhely, 1990). Ebben található egy utalás, hogy e gyászos korban a felvidéki magyar evangélikusok ellehetetlenítése céljából külön rendelkezés született (124.o.): *“1945. szeptember 10-én a belügyi megbízott 253. számú rendelete megszüntette a magyar evangélikus egyházközségek önállóságát és intézkedett afelől is, hogy azok vagyonát, működési területét a szlovák egyházközségekhez csatolják. A magyar lelkészeket elbocsátották, internálták, kiutasították, az istentiszteleteket az állam hivatalos nyelvén végezték.”*

A felvidéki magyarság történelmének talán legnehezebb II. világháború utáni éveit Janics Kálmán könyvének címe alapján a *hontalanság éveinek* nevezik (Janics Kálmán: *A hontalanság éve. A szlovákiai magyar kisebbség a második világháború után 1945-1948.* Illyés Gyula előszavával, 3. jav. kiadás, Hunnia 1989). A hírhedt Benes-dekrétumok első hivatalos kihirdetése az 1945. április 4-én közzétett ún. kassai kormányprogram volt. Ebben nyíltan meghirdették a német és magyar kisebbség kollektív bűnösségének elvét. Megindult a német- és magyarelleszen rendelet (ún. Benes-dekrétumok) áradata, amelyeknek végső célja az volt, hogy minden életheletheztől megfosszák a magyarokat és németeket, avval a bevallott végcéllal, hogy elüldözzék őket Csehszlovákia területéről. Fábry Zoltán szlovákiai magyar antifasiszta író 1946-ban kiáltványban fordul a haladó szlovák értelmiséghez (A vádlott megszólal): *“Egyetlen tény, vádak vádjai: magyarságom. Magyar vagyok, tehát bűnös vagyok. A faji kizárólagosság német barbarizmusának annyi millió emberéletbe került letörése után egy újabb keletű faji kíméletlenség büntet sommásan, tehát igazságtalannul.”* (Fábry Zoltán: *Stószai délelőttök*, Po-

zsony: Madách kiadó, 1968, 372).

A szlovákiai magyar evangélikusok is osztoztak a magyarok sorsában. A *Trianon után* létrejött új Csehszlovákiában 1921-ben alakult meg a Szlovákiai Evangélikus Egyház. A kb. 36 ezer főnyi szlovákiai magyar evangélikusság nagyrészt ennek lett része, de a szlovák egyház nem járult hozzá külön autonóm egyházigazgatási egység, magyar esperesség létrehozásához. Két határmenti magyar gyülekezet, Somorja és Révkomárom emiatt hosszú ideig nem lépett be a szlovákiai egyház keretébe. A szlovákiai evangélikus névtárakból kiderül, hogy melyik gyülekezetben használtak a magyar nyelvet. De a kevert felvidéki nemzetiségi helyzet miatt sok helyen magyarok, németek, és szlovákok is éltek egy helységben, közös evangélikus gyülekezetekben. Mivel a német evangélikusok a Szepességen és Pozsonyban erősek voltak, a magyarok igyekeztek velük együttműködni. 1922-ben Léván megalakult a Szlovákiai Magyar Evangélikus Szövetség, melynek vezetői Bándy Endre, Egyed Aladár, Smíd István Lehel, Endreffy János, Fábry Viktor lelkészek voltak. A Szövetség lapja a kéthetente megjelenő Evangélikus Lap volt.

Az 1945 utáni magyarüldözés a szlovákiai magyar evangélikusságot is meggyengítette. Jelentős részüket kitelepítették, otthonukból elűzték. Kassáról 500, Rozsnyóról 250, Rimaszombatból 100, Sajógömörből 48 magyar evangélikust telepítettek ki. A két világháború közti felvidéki magyar közélet ismert képviselője, Gömör János, az eperjesi evangélikus gimnázium utolsó magyar igazgatója, a kassai Kazinczy Társaság főtítkára, elnöke, bár a szlovák-magyar kulturális közeledésnek is munkása volt, mégis kitelepítették. Az akkor már nagyon idős ember egy Budapest közeli községbe, Sósókútra került, rozoga házába, ahol nyomorúságos körülmények között, de töretlen lélekkel a kassai menekültek által művelt szőlőnek lett jegyzője.

A magyar lelkészek üldözött híveiket segíteni próbálták, mellettük állva és osztozva nehéz sorsukban. Ezért sokszor maguknak is meghurcolásban lett részük. Tudunk Vízváry László lelkészt és Smíd István Lehel rozsnói lelkész üldözéséről. Smíd Istvánt 1946. július 16-án másfél évi fogházra és kényszermunkára ítélte a népbíróság, de saját kérelmére a Morvaországba mehetett a kitelepített magyarok lelkigondozására. *“Mikor a deportáltjainkhoz kikerkeztem, őket a legsúlyosabb lelki válságban találtam. Az otthonvesztés fájdalma szakadt rájuk, a föld fiainak lelkében a föld elvesztésének a síráma sírt fel. Az önálló sorsból a cseléd-sorsba jutottak... Áprilisban Morvaország egy kisded falujában hirdettem a húsvéti evangéliumot a lelki nyomorúságba került*

magyaroknak. Utam kálváriás magyar út volt, miként az övék. Az ő bánatuk, az én bánatom, az ő fájdalom az én fájdalom. az ő örömük az én örömöm.” – emlékezett e keserű időszakra Smíd Lehel lelkész. A szlovák evangélikus egyház azonban nem járult hozzá, sőt a legszigorúbban tiltotta, hogy Smíd Lehel a Cseh- és Morvaországba hurcolt magyar protestánsokat látogathassa, őket lelkigondozza. Tevékenységét így 1948. január 20-ig teljesen illegálisan folytatta. Smíd István ellen a pozsonyi rendőrség országos körözést bocsátott ki. A morvaországi Valec községben elfogták, 16 napi letartóztatás és vallatás után “a közbiztonság felforgatására irányuló ténykedésem, közveszélyes munkakerülés és a munkakerőlcsőt veszélyeztető tevékenység miatt” örök időre kitiltották az ország területéről s áttoloncolták Magyarországra. (Molnár Imre-Varga Kálmán: *Hazahúzott a szülőföld... Visszaemlékezések, dokumentumok a szlovákiai magyarság Csehországba deportálásáról 1945-1953*, Budapest: Püski, 1992, 86., 89o.).

A háború utáni üldözés, kitelepítés, deportálás miatt a korábban 20-30 ezres szlovákiai magyar evangélikusság létszáma vésszesen leapadt, mára alig 5-10 ezerre tehető a számuk. A maradék magyar evangélikusok a legtöbb helyen szlovák többségű gyülekezetben élnek, anyanyelvi gondozás nincs vagy alig van. Főleg a hajdan erős városi-kisvárosi magyar gyülekezetek váltak szlovák többségűvé: Pozsony, Révkomárom, Léva, Rimaszombat, Rozsnyó, Kassa említendő. Tulajdonképpen csak a kisebb, magyar többségű községekben működő evangélikus gyülekezetek nevezhetők magyaroknak: Somorja (Csallóköz), Alsószelei (Mátyusföld), Gömörben: Sajógömör és a hozzátartozó Lökösháza, Balogpádár, Gömörpanyit, Kuntaploca.

A szlovákiai magyar evangélikusok anyanyelvi ellátása az 1989-es rendszerváltás után sem tekinthető megoldottnak. Néhány magyar lelkész mellett több helyen magyarul alig tudó szlovák lelkészek látják el a szolgálatot. A hivatalos szlovákiai evangélikus egyház ma sem támogatja a magyar nyelvűséget: A tíz éve a tornaljai magyar lelkész részéről felmerült szlovákiai magyar missziói működés sem valósulhatott meg. A rendszerváltás után magyarországi lelkészek is átjárnak több-kevesebb rendszerességgel Szlovákiába, de itt is főleg a magyar többségű gyülekezetekbe jutnak el, mert a szlovák lelkészek ezt a szolgálatot nem mindig támogatják. Tudunk róla, hogy Bence Imre Kassára, Bozorády Zoltán Kistárkányba, Gáncs Péter és Szeverényi János missziói lelkészek Sajógömörre jártak. A 2006-os orosházi Magyar Evangélikus Kon-

———— folytatva a 7. oldalon ————

AZ EGYHÁZ HÍREI OTTHONRÓL

• 2007. október 25-én tartotta ülését a Magyarországi Evangélikus Egyház püspöki tanácsa. Az ülésen az egyház püspökei: Ittész János elnök-püspök, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület, Gáncs Péter, a Déli Egyházkerület, és dr. Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület püspöke, a következő határozatot hozták:

A Magyarországi Evangélikus Egyház püspöki tanácsa — a közelmúlt eseményeinek kiértékelése alapján, az esperesi tanács előzetes tájékoztatása után — a Budapesten, 2007. október 25-én tartott ülésén egyhangúlag a következő határozatot hozta: A MEE egyház lelkészei szabadon élhetnek állampolgári jogaikkal, és mint a Magyar Köztársaság polgárai lelkiismeretük szerint, személyes felelősséggel vesznek részt társadalmi és politikai szervezetek rendezvényein. Ugyanakkor nyilvános, politikai eseményekhez kapcsolódó bármilyen egyházi jellegű szolgálatban, liturgikus cselekményben — akár civilben, akár liturgikus öltözékben — csak az illetékes püspökkel való előzetes konzultáció után és a püspök hozzájárulásával működhetnek közre. Ennek a kötelezettségnek az elmulasztása fegyelmi vétségnek minősül, és az illetékes fegyelmi tanács eljárását vonja maga után. (2005/IX. tv. 13-16. §§)

• A württembergi magyar protestáns gyülekezet október 28-án ünneplte fennállásának 60. évfordulóját. Az ünnepi Istentisztelet és közgyűlés vendége volt July F. Ottfried württembergi és dr. Fabiny Tamás magyarországi ev. püspök. A gyülekezet lelkésze Gémes Pál.

A BENES-DEKRÉTUMOK...

— folytatva a 6. oldalról —

szlovák lelkészek ezt a szolgálatot nem mindig támogatják. Tudunk róla, hogy Bencze Imre Kassára, Bozorády Zoltán Kistárkányba, Gáncs Péter és Szeverényi János missziói lelkészek Sajógömörre jártak. A 2006-os orosházi Magyar Evangélikus Konferencia (MAEK) összejövetelre azonban a hivatalos szlovákiai egyház nem engedte át a magyar lelkészeket, így csak néhány magyar világi evangélikus lehetett jelen. Reméljük, hogy a legutóbbi magyar-szlovák egyházvezetői csúcstalálkozó után szóba jöhet a szlovákiai magyar evangélikusok anyanyelvi ellátása. Leginkább a túlnyomóan szlovák többségű gyülekezetekben – pl. Pozsonyligetfalu betonrengetegében élő – magyar evangélikus szórványok, főleg idős, beteg emberek szorulnának rá segísre, hiszen ők évek-évtizedek óta nélkülözik az anyanyelvi gondozást. Czenthe Miklós

• Nagybánhegyesen a falu és az ev. egyházközség alapításának 150., Pestszentlőrincen a templomépítés 75., Tatabányán a 70., Dunaharasztn a 25., Zuglóban a 10., Budapesten az Evangélikus Rádiómisszió megindulásának a 10. évfordulóját ünnepelték.

• Kaskantyún, Dabronyban, Bakonytamásin felújított templomát, Nagyalásonyban, felújított és átalakított, Cegléden új gyülekezeti házat vette ünnepélyesen használatba, Baján új parókia épületéhez helyezte el alapkövet az ev. gyülekezet.

• Mencshelyen Németh Szabolcs, Győr-Ménfőcsanakon Percze Sándor, Balatonboglár–Hács–Somogyvámoson Zsíros András, Budahegyvidéken Keczkó Pál, Szarvason (Ótemplom) Horváth Zoltán Olivér másodállásban és Horváth Anikó iskolalelkészként a gyülekezet új lelkésze.

• Október vége felé többnapos jubileumi programmal ünnepelték meg Sopronban a Berzsenyi Dániel Evangélikus Gimnázium (Líceum) fennállásának 450. évfordulóját.

• Idei 51. évfolyamának végével megszűnt a Külföldön [Nyugateurópában] Élő Magyar Evangélikus Lelkigondozók Munkaközösségének a kéthavonként Stuttgartban kiadott lapja, az "Útitárs". A lapot eleinte D. Terray László, majd Glatz József szerkesztette; őket követte az utolsó három és fél évtizedben Gémes István, jelenleg stuttgarteri ny. ev. lelkész. A búcsúszámban találon foglalták össze a lap jellegét: Krisztushordozóként kívánt szolgálni, amihez hozzátehetjük, akként szolgált is. Tulajdonképpen mégsem szűnik meg a lap, továbbfolytatja szolgálatát, mint a budapesti "Evangélikus Élet" évente hatszori melléklete, s ebben a formában különnyomatban eljut volt olvasóihoz is. Az új "Útitárs" szerkesztője Szűcs Petra.

• A XV. században már ismert, de a törökvesz idején elnéptelenedett, majd a XVIII. század elejétől tót telepek szorgalmából újrafejlődött Aszódon az evangélikus gimnázium-szakközépiskola alapításának 280. évfordulóját ünnepelték. A gimnázium egykori tanulói között volt Petőfi Sándor is; a gimnáziumot róla nevezték el. Az iskola teljes neve most: Az Evangélikus Egyház Aszódi Petőfi Gimnáziuma, Szakközépiskolája, és Kollégiuma.

• Az ún. Keresztyén vagy Dunántúli Énekeskönyv, ill. ezzel egyidőben használatba volt további énekeskönyvek közös utódként 1982-ben, tehát huszonöt éve jelent meg az azóta több kiadást is megért, országos használatú Evangélikus Énekes-

könyv. Tratler Gábor ny. lelkész, orgonaművész hosszabb cikkben méltatta ezt az évfordulót, betekintéssel az énekeskönyv "születési" történetébe. "Ma csak meghatódottsággal tudok arra emlékezni, hogy milyen örömmel, hűséggel, és lelkesedéssel vetették bele magukat a szerkesztőbizottságok a sok időt igénylő munkába. A szövegi bizottság 82, a zenei bizottság 62 ülést tartott. Egyet akartunk, egy irányba húztuk az ügy szekerét... Hálával gondolok a jóízű, együttes munka alkalmaira" — írta többek között Trajtler Gábor.

• Az Evangélikus Országos Múzeumban "Evangélikusok a két világháború között – Raffay Sándor emlékezete" címmel kamarakiállítás nyitottak meg a néhai püspök halálának hatvanadik évfordulója alkalmából. "A néhai bányakerületi püspök életét felidézve mondhatjuk, hogy kapcsolatrendszerét és egyházi munkáját tekintve Raffay Sándorban kora egyik legtekintélyesebb személyét tisztelhetjük. Képviselésében az egyház része volt a nemzet életének, és a nemzet élete elképzelhetetlen volt az evangélikus egyház élete nélkül" — mondta Gergely Jenő történész, ELTE tanszékvezető professzor a kiállítás ünnepélyes megnyitása alkalmával. A kiállítás 2008 március végéig látható.

• A Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnáziumban az egyes tantermeket az intézmény híressé vált egykori diákjairól nevezik el. Elsőként az egyik tanterem Lotz János világhírű nyelvészprofesszor nevét viseli. A kapcsolatos ünnepi aktuson emléktáblát és a professzort bemutató életrajz-táblát lepleztek le.

• Meghalt Budapesten id. Fabiny Tibor ny. ev. lelkész, teológiai tanár

Ev. Élet et al.

GYÜLEKEZETI HÍREK

— folytatva a 8. oldalról —

án de. 10:45-kor magyarnyelvű Istentisztelet úrvacsoraosztással - január 1-én de. 10:45-kor magyarnyelvű hálaadó Istentisztelet. • December 29-én karácsonyi koncert a templomban, a Kis Magyar Kórus és gyermekeink szolgálatával kérjük a megtartó Isten kegyelmét életünkre. Koncertünk du. 5-kor kezdődik, majd finom vacsora, töltött fasírt, paradicsomszós, krumplipüre, sütemény. Nagy szeretettel és reménységgel hívunk mindenkit legyenek velünk együtt az Isten szeretetében és egymás közösségében. • Beteg testvéreinkért imádkozzunk, Juhász Teriért és Ednáért, akik egy rehabilitációs otthonban vannak, hála Istennek gyógyulás és reménység él a szívükben! • Isten adjon kedves Mindannyiunknak meghitt karácsonyi ünnepszentelést, hogy szíveikben megszülethessék a Megváltó! Szép, áldott 2008-as esztendő! Minden testvéremnek, hazánknak, nemzetünknek! • Erős vár a mi Istenünk! Lelkipásztori imádsággal: Tamásy Éva ev. lelkész.

GYÜLEKEZETI HÍREK

Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia
Elnök: Bernhardt Béla főesperes
1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107
Tel.: (216) 221-3178
E-mail: AMEvKo@sbcglobal.net

CLEVELAND — ELSŐ

Beszolgáló lelkészek: Juhász S. Ferenc
és Tamásy Zoltán.

Templom és lelkészi hivatal: 2830 Martin Luther King Blvd. (44104). Tel.: (216) 721-7074. Vasárnapi Istentisztelet de. 10:15 órakor, angol-magyar. Mihályi Ernő gondnok telefonja 561-7316. A lelkész telefonszáma: 941-2212.

TORONTO

Lelkész: Tamásy Éva

Beszolgáló lelkész: Tamásy Zoltán

Templom: 116 Bond Street. Lelkészi hivatal: 3245 West 98th Street, Cleveland, OH 44102-4601, USA; tel. (216) 961-6895. **Felügyelő: Dr. Mekis Éva, 34 Langbourne Pl., North York, ON M3B 1A9 (minden posta ideküldendő); tel. (416) 441-9300.** Istentisztelet, július-augusztus kivételével, a hó 2. és 4. vasárnapján du. 4-kor. Szeretettel köszöntjük kedves Testvéreinket a közelgő ünnepek alkalmából. • Hírdetjük alkalmainkat, minden második és negyedik vasárnap délután 4-kor Istentiszteletet tartunk, amelyre nagyon nagy szeretettel hívjuk és várjuk testvéreinket! • December 23-án délután 4-kor lesz karácsonyi Istentiszteletünk úrvacsoraosztással. • Az ökumenikus Istentisztelet január 20-án a robert-streeti magyar református templomban kerül megtartásra du. 3 órakor. • Hálaadás van a szívünkben, ugyanis **dr. Jeney László**, kedves gyülekezeti tagunk csípőoperációja jól sikerült, a Jóisten megsegítette testvérünket; László első útja a templomba vezetett. A gyógyító Orvos adjon továbbra is szép éveket, hitet és jó reménységet jó egészséggel! • Kedves Mindannyiuknak kívánunk gyönyörű, áldott karácsonyt, és hálaadó szívet 2008-ra! Szeretettel, Tamásy Éva és Zoltán ev. lelkészek.

CLEVELAND – NYUGAT

Lelkész: Tamásy Éva

Templom: West 98th St. és Denison Ave. Lelkészi hivatal: 3245 West 98th Street (44102). Tel.: (216) 961-6895. Istentisztelet minden vasárnap de. 9:30-kor angolul, 10:45-kor magyarul, Gyermekistentisztelettel is. Úrvacsoraosztás a hó első vasárnapján és ünnepnapokon.

Köszöntöm kedves Testvéreimet! • Köszönetünket fejezzük ki Ft. Gáncs Péter a Déli Evangélikus Egyházkerület püspökének, aki november 18-án szolgált közöttünk. Ezen az Istentiszteleten felszentelte új oltárképünket, amelyet **Búzáné Ormai Ildikó** művész adományként festett nekünk, Jézus és a samárai asszony címmel. Hálaadásunk ezért a szép munkájáért, amelyet szeretettel, hittel készített. Köszönjük Püspök úrnak szolgálatát, ajándékát, amelyet feleségével együtt adtak át nekünk! Köszönjük **Nagy Hajnalnak, Sándornak** a finom ebédet! • Alkalmainkra hívjuk Testvéreinket: **December 9-én Mikulás-napi ebéd** lesz: Húsleves, borjúpörkölt nokedlivel, sütemény, 15 dollár az ebédadomány. A Kis Magyar Kórus éneklése és gyermekeink szolgálata teszi széppé, áldásossá együttlétünket! • **Karácsonyi Istentiszteletek** - december 24-én este 11-kor angolnyelvi Istentisztelet úrvacsoraosztással - december 25-én de. 10:45-kor magyarul Istentisztelet úrvacsoraosztással, gyermekeink és a Kis Magyar Kórus szolgálatával - december 26-

folytatva a 7. oldalon

Mindennapi kenyér

Útmutató a Biblia olvasásához

2008 JANUÁR

1. Jézus neve ünnepe – Új év napja
Filippi 2:5-11 – Lukács 2:15-21
2. 8. Zsoltár – Márk 1:1-13
3. 2Mózes 2:1-10 – Márk 1:14-20
4. 1Mózes 21:1-7 – Márk 1:21-28
5. 1Mózes 9:12-17 – Márk 1:29-39
- VÍZKERESZT ÜNNEPE (VAS.)**
Heti ige: **Kolossé 3:17**
6. Efezus 3:1-12 – Máté 2:1-12
7. 1János 3:1-6 – Márk 1:40-45
8. 1János 2:12-17 – Márk 2:1-12
9. Efezus 4:17-24 – Márk 2:13-17
10. 1János 1:5-7 – Márk 2:18-22
11. Lukács 1:67-79 – Márk 2:23-28
12. Zakariás 8:20-23 – Márk 3:1-6
- VÍZKERESZT U. 1. VASÁRNAP**
Heti ige: **Róma 8:14**
13. Ap.Csel. 10:34-43 – Máté 3:13-17
14. 2Korinth. 3:9-18 – 1Timóteus 1:1-11
15. János 1:43-51 – 1Timóteus 1:12-20
16. János 3:31-26 – 1Timóteus 2:1-7
17. Jelenések 1:1-8 – 1Timóteus 2:8-15
AZ ÖKUMENIKUS IMAHÉT KEZDETE
18. János 8:12-20 – 1Timóteus 3:1-13
19. 4Mózes 6:22-27 – 1Timóteus 3:14-16
- VÍZKERESZT U. 2. VASÁRNAP**
Heti ige: **János 1:17**
20. 1Korinthus 1:1-9 – János 1:29-42
21. Lukács 19:1-10 – 1Timóteus 4:1-11
22. Zsidók 12:12-17 – 1Timóteus 4:12-5:2
23. Máté 10:40-42 – 1Timóteus 5:3-16
24. 1Korinthus 3:1-8 – 1Timót. 5:17-6:2
25. János 2:13-22 – 1Timóteus 6:2-10
AZ ÖKUMENIKUS IMAHÉT VÉGE
26. 1Korinthus 1:26-31 – 1Timót. 6:11-21
- VÍZKERESZT U. 3. VASÁRNAP**
Heti ige: **Lukács 13:29**
27. 1Korinthus 1:10-18 – Máté 4:12:23
28. 5Mózes 32:44-47 – 2Timóteus 1:1-12

29. 2Mózes 7:1-13 – 2Timóteus 1:13-18
30. Márk 6:1-6 – 2Timóteus 2:1-13
31. Lukács 6:43-49 – 2Timóteus 2:14-26

2008 FEBRUÁR

1. János 12:34-42 – 2Timóteus 3:1-17
2. Jézus bemutatása a templomban
Zsidók 2:14-18 – Lukács 2:22-40
- VÍZKERESZT U. UTOLSÓ VAS.**
URUNK SZÍNEVÁLTOZÁSA
Heti ige: **Ézsaiás 60:2**
3. **2Péter 1:16-21 – Máté 17:1-9**
4. Lukács 13:31-35 – 2Timóteus 4:1-8
5. Lukács 5:33-39 – 2Timóteus 4:9-22
6. **Hamvazószerda**
2Kor. 5:20b-6:10 – Máté 6:1-6,16-21
7. Zakariás 7:2-13 – Titus 1:1-2:15
8. János 8:21-30 – Titus 3:1-15
9. Dániel 5:1-7,17-30 – Filemon 1-25
- BŐJT 1. VASÁRNAPJA**
Heti ige: **1János 3:8**
10. **Róma 5:12-19 – Máté 4:1-11**
11. 51. Zsoltár – Márk 11:1-11
12. Jób 1:1-22 – Márk 11:12-25
13. 1Korinthus 10:9-13 – Márk 11:27-33
14. Jakab 4:1-10 – Márk 12:1-12
15. Zsidók 2:11-18 – Márk 12:13-17
16. Jelenések 20:1-6 – Márk 12:18-27
- BŐJT 2. VASÁRNAPJA**
Heti ige: **Róma 5:8**
17. **Róma 4:1-5,13-17 – János 3:1-17**
18. 1Zsoltár – Márk 12:28-34
19. Jób 2:1-10 – Márk 12:35-40
20. 2Mózes 17:1-7 – Márk 12:41-44
21. 1János 1:8-2:6 – Márk 13:1-13
22. Lukács 9:43-48 – Márk 13:14-23
23. Galata 2:16-21 – Márk 13:24-37
- BŐJT 3. VASÁRNAPJA**
(Mátyás apostol emléknappja)
Heti ige: **Lukács 9:6**
24. **Róma 5:1-11 – János 4:5-42**
25. Lukács 14:25-35 – Márk 14:1-11
26. Jób 7:11-21 – Márk 14:12-16
27. Márk 9:38-47 – Márk 14:17-25
28. Márk 8:10-21 – János 14:1-14
29. Máté 10:34-39 – János 14:15-26

LEGKÖZELEBBI LAPZÁRTA 2008. JANUÁR 15-ÉN

Amit a szerkesztőség kér

Szeretettel kérjük, hogy a mellékelt "befizetőlapot" megfelelően kitöltve csatol csekkel vagy pénzesutalvánnyal együtt a válasborítékban beküldeni szíveskedjenek. Legyen hálaadás mindnyájunkban, hogy az *Erős Vár* immár 77 éve szolgálhatta az északamerikai magyar evangélikusságot és másokat is olvasótáborunkban. Jó rendezni az előfizetéseket és még a hátralékokat is, ha vonatkozik. Tegye azonban minden olvasónk megfontolás tárgyává, hogy szórványközösségünk erősítésére nem vállalna-e tagságot az Amerikai Magyar Evangélikus Konferenciában (az évi 20 dolláros tagdíjban az előfizetés is benne van). A lapkiadás mellett az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia egyéb tevékenységét tagdíjából és a tagdíjakat is meghaladó szeretetadományokból végezheti csak, eddig alakulása óta éppen 66 éven át. Előre is köszönetet mondunk minden befizetésért. – Szerk.